

سوال

در برخی از کشورها، ده دقیقه قبل از [اذان] صبح هست که آن را وقت امساک می‌نامند و در این وقت مردم روزه‌شان را شروع می‌کنند و از خوردن و نوشیدن دست می‌کشند. آیا این کار درست است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

این کار درست نیست.

زیرا الله تعالی برای روزه‌دار مباح دانسته که تا مشخص شدن طلوع فجر، بخورد و بنوشد:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ [بقره: ۱۸۷]

(و بخورید و بیاشامید تا رشته سفید بامداد از رشته سیاه [شب] بر شما نمایان شود).

بخاری (۱۹۱۹) و مسلم (۱۰۹۲) از ابن عمر و عایشه - رضی الله عنهم - روایت کرده‌اند که بلال شب هنگام [برای اعلام وقت سحری] اذان می‌گفت، پس پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «بخورید و بنوشید تا آنکه ابن اُم مکتوم اذان دهد، زیرا او اذان نمی‌گوید تا آنکه فجر طلوع کند».

نووی - رحمه الله - می‌گوید:

«در این [حدیث] جواز خوردن و نوشیدن و جماع و دیگر کارها تا هنگام طلوع فجر است».

حافظ ابن حجر در «فتح الباری» (۴/ ۱۹۹) می‌گوید:

«یکی از بدعت‌های زشت که در این دوران ساخته‌اند قرار دادن اذان دوم در حدود یک سوم ساعت پیش از رمضان و خاموش کردن چراغ‌هاست که آن را نشانه تحریم خوردن و نوشیدن برای روزه‌دار قرار داده‌اند و به گمان کسانی که این [رسم] را ساخته‌اند از روی احتیاط در امر عبادت است».

از شیخ ابن عثیمین درباره آنچه در برخی تقویم‌ها به عنوان تعیین وقتی برای امساک به اندازه ربع ساعت [پیش از طلوع فجر] وجود دارد پرسیده شد. ایشان چنین پاسخ دادند:

«این از جمله بدعت‌ها است و در سنت اساسی ندارد، بلکه سنت خلاف آن است زیرا الله متعال در کتاب عزیزش می‌فرماید:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ [بقره: ۱۸۷]

(و بخورید و بیاشامید تا رشته سفید بامداد از رشته سیاه [شب] بر شما نمایان شود).

و پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: «بلال به هنگام شب اذان می‌گوید (اذان اول) پس بخورید و بیاشامید تا آنکه اذان ابن ام مکتوم (اذان دوم) را بشنوند زیرا او اذان نمی‌گوید مگر وقتی که فجر طلوع کند» و این «امساک» که برخی از مردم ساخته‌اند چیزی اضافه بر آن چیزی است که الله عزوجل فرض کرده است در نتیجه کاری است باطل و از جمله سخت‌گیری در دین خداوند است و پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرموده است: «مُتَنَطِّعَانِ هَلَكَ شَدْنَدًا، مُتَنَطِّعَانِ هَلَكَ شَدْنَدًا، مُتَنَطِّعَانِ هَلَكَ شَدْنَدًا» به روایت مسلم (۲۶۷۰).

(مُتَنَطِّعَانِ: کسانی که خود را دچار تکلف می‌کنند و در امور شرع سخت‌گیری و زیاده‌روی می‌کنند).

والله اعلم